

Študentská vedecká aktivita

Návrh siete turistických trás s nižším stupňom náročnosti v Národnom parku Muránska planina pre účely rodinného a seniorského cestovného ruchu

Patrícia Nikolovičová

Sekcia: Cestovný ruch

Konzultant: Ing. Katarína Orságová, PhD.

Banská Bystrica
2016

Obsah

Úvod	1
Cieľ práce	2
1. Analýza súčasného stavu Národného parku Muránska planina	3
1.1. Charakteristika NP Muránska planina	3
1.2. Primárna ponuka cestovného ruchu v NP Muránska planina	4
1.2.1. Prírodný potenciál	4
1.2.2. Kultúrno-historický potenciál	6
1.3. Sekundárna ponuka cestovného ruchu v NP Muránska planina.....	7
1.3.1. Značené a iné turistické trasy	7
1.3.2. Zariadenia a služby CR	10
1.4. Dopyt účastníkov CR v NP Muránska planina.....	11
1.4.1. Analýza návštevníkov NP Muránska planina, štruktúra návštevnosti.....	11
1.4.2. Motív návštevy národného parku	11
2. Návrh nových turistických chodníkov v NP Muránska planina	12
2.1. Vízia, ciele, stratégia rozvoja CR v NP Muránska planina.....	12
2.2. Lokalizácia a popis navrhovaných turistických trás.....	13
2.2.1. Návrh Náučného chodníka (NCH) Starou železničkou.....	14
2.2.2. Návrh Náučného chodníka Biele vody.....	16
2.3. Výber cieľových skupín návštevníkov	18
3. Swot analýza územia národného parku pre rozvoj CR.....	18
3.1. Environmentálne prínosy projektu.....	19
3.1.1. Ochrana územia Muránskej planiny.....	20
Záver	21
Zoznam použitej literatúry	22
Prílohy	24

Úvod

Národný park Muránska planina je jedným z najzachovalejších národných parkov na Slovensku. Vďaka svojej nádhernej prírode, bohatstvu rastlín i živočíchov a výhodnej geografickej polohe poskytuje ideálne podmienky pre trávenie voľného času aktívnym pobytom v prírode. Nakoľko pochádzam z Revúcej, mesta susediaceho s Národným parkom Muránska planina, tento národný park pre mňa evokuje domov. Už od malička som ho navštevovala spolu s rodinou, a tak je to i dodnes. Z vlastnej skúsenosti viem, že pobyt na týchto miestach je vhodný nie len ako spôsob športovej rekreácie, ale aj ako duševný zážitok a výborný spôsob odreagovania sa od súčasného rýchleho životného tempa. Je to miesto, z ktorého návštevník načerpá množstvo energie, zrelaxuje a pocíti silu nedotknutej prírody. Preto som sa rozhodla, že sa aj ja chcem podieľať na zveľaďovaní tohto národného parku. Aj touto cestou by som chcela osloviť ľudí z rôznych kútov Slovenska a ukázať im, že aj táto pomerne chudobná časť Slovenska má rozhodne čo ponúknuť.

Podnetom pre napísanie tejto práce bola moja návšteva Správy NP Muránska planina so sídlom v Revúcej. Z osobného rozhovoru s riaditeľkou a pracovníčkou Správy NP Muránska planina vyplynulo, že sa v súčasnosti v tejto časti národného parku nenachádzajú turistické chodníky, ktoré by boli fyzicky ľahko zvládnuteľné pre menej zdatných turistov, prípadne pre rodiny s menšími deťmi. Dozvedela som sa, že návrh chodníkov takého typu by privítali a následne by sa pokúsili zrealizovať ho. V mojej práci navrhujem nové trasy turistických chodníkov, ktoré by boli určené najmä pre tieto cieľové skupiny návštevníkov, no samozrejme by boli prístupné a zaujímavé pre každého, kto má záujem o pobyt v prírode. Celý návrh turistických chodníkov som vytvorila v spolupráci so Správou NP Muránska planina, s ich pomocou a odporúčaniami.

Cieľ práce

Hlavným cieľom projektu je návrh menej náročných turistických chodníkov v jednotlivých častiach NP Muránska planina. Hlavnou cieľovou skupinou návštevníkov sú rodiny s deťmi a seniori, nakoľko turistické chodníky pre tento druh návštevníkov tu nie sú zastúpené. Kľúčovým podnetom pre návrh nových turistických chodníkov bol zámer zviditeľniť a lepšie poukázať na miesta v národnom parku, ktoré sú doposiaľ nedostatočne sprístupnené a spropagované, no ponúkajú jedinečný zážitok vyplývajúci z pobytu v prírode nenarušenej ľudskou činnosťou.

Vybudovaním nových turistických trás sa usmerní pohyb turistov v chránenej oblasti, dôjde k ich udržiavaniu na presne vymedzenej trase chodníka, čo prispeje k eliminácii negatívnych dopadov na prírodné prostredie. Zároveň sa zvýši bezpečnosť, odstráni sa problém nepriechodnosti jednotlivých úsekov a zníži sa nežiaduci stav erózie povrchu. Zamedzí sa vychádzaniu turistov do voľného terénu s následným vyrušovaním živočíchov, či poškodzovaním rastlín. Pri ponechaní súčasného stavu môže voľný pohyb turistov spôsobovať permanentné problémy v ochrane prírody.

1. Analýza súčasného stavu Národného parku Muránska planina

1.1. Charakteristika NP Muránska planina

Národný park Muránska planina sa nachádza v západnej časti Slovenského rudohoria. Územie orograficky patrí do subprovincie vnútorné západné Karpaty, prevažne do oblasti Slovenské rudohorie. Len na severe územia v údolí Hrona je Horehronské podolie, ktoré patrí do Fatransko-tatranskej oblasti. Hydrogeologicky patrí k povodiam Hrona a Slanej. Celkový pôdorys národného parku má v smere od juhozápadu na severovýchod mierne pretiahnutý nepravidelný tvar. Jeho severná hranica je tvorená lesnatým terénom a tvorí ju približne spojnice medzi obcou Pohronská Polhora a sedlom Javorinka. Z juhu ho ohraničuje Muráň a Tisovec. Zasahuje do troch okresov: Brezno, Revúca a Rimavská Sobota. Do katastrálneho územia národného parku patrí Heľpa, Muránska Huta, Muráň, Pohorelá, Pohronská Polhora, Polomka, Šumiac, Tisovec, Valkovňa a Závadka nad Hronom. Celková rozloha národného parku je 20 318 ha a chráneného pásma je 21 698 ha. Znáznornenie polohy NP Muránska planina v rámci Slovenska uvádzam v Prílohe č. 1. (Šmídtová, Blanár, 2015; Vološčuk, 1991)

Ťažiskom NP Muránska planina je rovnomenná krasová planina, ktorá tvorí západnú časť Spišsko-gemerského krasu. Muránsku planinu tvoria štyri morfológicky odlišné časti: východnú časť tvorí Švermovské hrdlo, západnú časť reprezentuje krasové územie Suché doly, medzi Hrdzavou dolinou a Tisovcov je Voniaca – časť Muránskej planiny, kde starý planačný povrch hlboko rozčleňujú suché riečne doliny s náznakmi skrasovatenia. Štvrtou časťou je už spomínaná Krasová planina.

Najvyšším vrchom v národnom parku je Fabova hoľa (1 439 m n.m.), najnižšie miesto je v koryte potoka Muránska – približne 400 m n.m. Najvyšším vrchom ochranného pásma a súčasne Slovenského rudohoria je Stolica – 1 476 m n.m. (Vološčuk, 1991)

Pri charakterizovaní klimatických podmienok je potrebné povedať, že územie Gemer – Malohont je súčasťou oblasti ležiacej na rozhraní oceánskych a kontinentálnych vplyvov, v ktorej sa v priebehu roka viackrát vystriedajú vzduchové hmoty rozličných vlastností. Z klimatického hľadiska leží región v oblasti chladnej horskej klímy. Priemerné januárové teploty sa pohybujú od –5 do –6,5 °C, priemerné júlové teploty od 13,5 do 16 °C.

Najsnečnejšími mesiacmi sú júl a august. Ročný úhrn zrážok sa pohybuje od 800 do 1 000 mm za rok. Najdaždivejšími mesiacmi sú jún a júl, kedy sa vyskytujú krátke výdatné dažde, často v podobe búrok. Snehová pokrývka sa počas roka vyskytuje 120 až 140 dní, približne od polovice novembra do konca marca. (Pašmík, 2014; Bolfík, 1990)

Čo sa týka vodstva, územie Muránskej planiny sa hydrologicky radí k povodiam Hronu a Slanej. Hron na severe a prítoky Slanej – Muráň a Rimava – v strednej a južnej časti tvoria bázy povrchového a podzemného odvodňovania. Oblasť Muránskej planiny patrí medzi najdôležitejšie zásobárne pozemných vôd na Slovensku. (Vološčuk, 1991)

1.2. Primárna ponuka cestovného ruchu v NP Muránska planina

1.2.1. Prírodný potenciál

Národný park Muránska planina sa nachádza v západnej časti Slovenského rudohoria a predstavuje geomorfologicky významné krasové územie. Jeho jadro tvorí vápencovo - dolomitická planina s početnými krasovými útvarmi. Najvyšším vrcholom je Fabova hoľa (1439 m n. m.). Celková dĺžka krasovej oblasti od Červenej Skaly po západné výbežky za Tisovcom dosahuje cca 25 km. Nachádza sa tu vyše 50 ponorov, vodopádov a vyvieraciek, ale aj množstvo povrchových krasových javov, ako sú škrapy, krasové jamy, závrty, tiesňavy, skalné veže, bralá a podobne.

Podzemie Muránskej planiny je na mnohých miestach popretkávané sieťou jaskynných chodieb. Dosiaľ tu bolo objavených takmer 500 jaskýň a priepastí. Najrozsiahlejším jaskynným systémom je Bobačka, 2221 m dlhá výverová jaskyňa so sifónmi, podzemnými jazierkami a kvapľovou výzdobou. Verejnosti voľne prístupná je však len jedna z jaskýň – približne 16 metrov dlhá Wesselényiho jaskyňa, ležiaca neďaleko Muránskeho hradu. Nahliadnuť do ústia jednej z menších priepastí Muránskej planiny je možné na Studni, rozsiahlej poľane a významnej križovatke turistických trás. Práve tu sa nachádza 24 metrov hlboká a 64 metrov dlhá priepastná jaskyňa, nazývaná Ľadová jama. Nad jej ústím je vybudovaná malá vyhliadková plošina. (Šmídtová, 2015)

Do územia národného parku patrí 10 národných prírodných rezervácií a 11 prírodných rezervácií. Príroda Muránskej planiny je bohatá na vzácne a málo pozmenené spoločenstvá rastlín a živočíchov s viacerými reliktnými a endemickými druhmi. Rastlinstvo národného parku sa radí k najzaujímavejším spomedzi ostatných orografických celkov. Vďaka

geografickej polohe Muránskej planiny na rozhraní vyšších chladnejších pohorí a teplejších predhorí, rôznorodému geologickému podkladu i reliéfu, ako aj špecifickej mikroklíme sa tu vytvorili podmienky, ktoré na pomerne malej rozlohe v bezprostrednej blízkosti umožňujú život mnohým druhom rastlín s rozdielnymi ekologickými nárokmi. Nachádzajú sa tu nielen alpínske a subalpínske druhy rastlín, ale aj náročnejšie teplomilné druhy. Dosiaľ tu bolo zistených viac ako 1 400 druhov a poddruhov cievnatých rastlín.

Až 87 % územia Muránskej planiny pokrývajú lesy. Kedysi tu prevládali bukové a jedľovo-bukové lesy, ktoré boli pod vplyvom stáročia trvajúcej činnosti človeka nahradené porastmi s dominanciou smreka. V južných častiach planiny prevládajú bučiny, lipovo-javorové a dubové lesy a pre severné časti planiny sú charakteristické bukové a smrekové lesy. Na ťažko prístupných skalných hrebeňoch sa dodnes zachovali reliktné borovicové a smrekové lesy. Napriek extrémnym podmienkam sa tu dožívajú veku 300 až 400 rokov. Menej zastúpené sú spoločenstvá podhorských lúk a pasienkov, ktoré dotvárajú kolorit krajiny Muránskej planiny. Jedine pravidelné kosenie a primerané spásanie dokáže udržať optimálne podmienky pre život množstva lúčnych druhov rastlín. Na najzachovalejších miestach rastú mnohé ohrozené a zriedkavé druhy rastlín. K veľmi cenným spoločenstvám Muránskej planiny patrí vegetácia skál a strmých svahov. Na neprístupných skalných svahoch a skalných terasách nájdeme aj najvzácnejšiu rastlinu územia – lykovec muránsky. Jeho výskyt sa viaže výlučne na Muránsku planinu a pôvod siaha do dávnych geologických dôb. Je vzácnym pozostatkom z teplejšieho obdobia tret'ohôr. Rastú tu aj mnohé ďalšie vzácne druhy, ako napríklad prvosienka holá, lomikameň metlinatý, poniklec slovenský a ďalšie. Pestrosť a bohatstvo flóry dáva v regióne dobré predpoklady pre poznávanie prírody, zber liečivých bylín, organizovanie škôl v prírode, kde by sa budoval a prehlboval vzťah k prírode a jej ochrane. (Šmídt, 2015; Turism Master Plan Muránska planina, 2002)

Geografická poloha Muránskej planiny blízko panónskej oblasti vytvorila predpoklady na spoločnú prítomnosť horských karpatských a teplomilných panónskych druhov živočíchov. Žijú tu mnohé vzácne a ohrozené druhy, veľké karpatské šelmy, ako napríklad vlk dravý, medveď hnedý, rys ostrovid či mačka divá. Smrekové lesy najvyšších polôh Muránskej planiny obýva vzácny a ohrozený tetrov hlucháň, najväčší predstaviteľ kurovitých vtákov na Slovensku. V neprístupných skalných zrázoch hniezdia viaceré druhy dravcov i sov. Medzi najvzácnejšie patria orol skladný, sokol sťahovavý, či sova dlhochvostá. V neprístupných jaskynných priestoroch zase zimujú mnohé netopiere. Z tohto hľadiska je Muránska planina jedným z najvýznamnejších území Slovenska, pretože tu žije 23 druhov netopierov, pričom

na celom Slovensku ich je 28. Fauna stavovcov na Muránskej planine je naozaj početná a pestrá, žije tu viac ako 270 druhov živočíchov. Na niekoľkých izolovaných lokalitách Muránskej planiny žije syseľ pasienkový, ktorý je veľmi významný pre okolitú prírodu. Nielen na území národného parku, ale aj na ostatnom území regiónu, sa v hojnej miere vyskytuje poľovná zver. Prínosom pre región sa môže stať poľovníctvo, ktoré je vyhľadávanou aktivitou predovšetkým zahraničných návštevníkov.

Zvláštnosťou Muránskej Planiny je miestny chov koní na Veľkej lúke pre potreby lesného hospodárstva. Ide o tu vyšľachtené plemeno norik muránsky. V r. 1995 bol uznaný šľachtiteľský chov týchto koní a v r. 1997 bol vyhlásený za génovú rezervu norika muránskeho typu a tiež za chránený chov tohto plemena, ktorý tu bol vyšľachtený. V súčasnosti sa celkový počet chovaných koní pohybuje okolo 300 kusov, z toho je 60 plemenných kobýl a 6 žrebcov. Dnes je využívaný aj ako atrakcia pre turistov. Sú s nimi taktiež spojené niektoré tradičné podujatia. Najvýznamnejšími sú poľovnícka Hubertova jazda či westernová súťaž Muránske rodeo. (Blanár, Lőbbová, 2015; Antal, 2015; Pašmík, 2014, Partnerstvo Muránska planina – Čierny Hron, 2009)

1.2.2. Kultúrno-historický potenciál

Kultúrno-historický potenciál je ďalšou zložkou primárnej ponuky. Jeho najvýznamnejšou a zároveň najznámejšou zložkou je Muránsky hrad, z ktorého sa zachovali už len ruiny. Ďalšie pamiatky zaujímavé pre cestovný ruch sú zrúcaniny Hradovej, evanjelický kostol, rímsko-katolícky kostol v Hámri, traktír (hostinec) a rodný dom Dr. Vladimíra Clementisa v Tisovci. V Pohronskej Polhore, Michalovej, na Zbojskách, v Muráni a v oblastiach Krátke, Strieborná dolina a Petrovcovo sa zachovali pôvodné drevenice. Ojedinelý zážitok ponúka jazda ozubnicovou železnicou na trati Tisovec – Pohronská Polhora. Je jedným z dvoch v Európe zachovaných ozubnicových systémov. Veľmi známou je i Čiernohronská lesná železnica s parnými lokomotívami. Na Muránskej planine nájdeme i nikdy nedokončené železničné trate. Ich súčasťou je viacero tunelov. Niektoré z nich sú priechodné. (Huculská magistrála, 2012)

Medzi tradičné verejné podujatia, ktoré sa konajú na území národného parku patrí v zimnom období Zimný prechod Muránskou planinou a Zimný prechod Stolickými vrchmi. Ide o jednodňové prechody uskutočňované pešo alebo na bežeckých lyžiach, ktoré sú

organizované každoročne vo februári. V zimnom období sa tiež organizujú preteky psích záprahov - trojdňové podujatie v januári alebo februári uskutočňované v okolí Tisovca. V letnom období sa každoročne v auguste konajú preteky vo westernovom jazdení - dvojdné kultúrne a športové podujatie, ktoré je veľkým lákadlom nie len pre cudzích návštevníkov, ale aj pre domáce obyvateľstvo. Výstup na Hradovú je jednodňové podujatie v druhej polovici apríla lebo v prvej polovici mája, ktoré si tiež každoročne získava množstvo fanúšikov. Organizujú sa tu aj ďalšie podujatia ako napríklad Clementisova cesta - jednodňový peší prechod časťou národného parku, ktorá sa koná každoročne v septembri. Deň chôdze je jednodňový peší výstup na Muránsky hrad, ktorý sa koná v druhej polovici septembra alebo v októbri. Deň národného parku – Muránske hradné hry je turistické a kultúrne podujatie, ktoré sa koná v určený deň v júni v priestoroch Muránskeho hradu a v blízkosti obce Muráň. Tomuto podujatiu sa tešia najmä rodiny s deťmi, pretože je sprevádzané rôznymi hrami, ktoré zaujmú aj tých najmenších. V auguste sa každoročne v okolí Tisovca koná trojdňový pretek v paraglidingu a v druhej polovici septembra sa v blízkosti obce Muráň koná Horský duatlon - dvojdné cyklistické a turistické podujatie. V druhej polovici októbra sa môžu turisti zúčastniť prechodu Valikinou trasou pešo alebo na bicykli počas podujatia v Tisovci. (Správa NP MP, 2009, Huculská magistrála, 2012)

1.3. Sekundárna ponuka cestovného ruchu v NP Muránska planina

1.3.1. Značené a iné turistické trasy

V NP Muránska planina sa nachádza 5 náučných chodníkov a 21 značených turistických chodníkov v celkovej dĺžke viac ako 310 km (grafické znázornenie turistických chodníkov uvádzam v Prílohe č. 1). Heslovitý zoznam už existujúcich značených turistických chodníkov v národnom parku a jeho ochrannom pásme uvádzam v Prílohe č. 2. Takmer 360 km trás je určených pre bežecké lyžovanie, horské cyklotrasy tvoria viac ako 150 km a nachádzajú sa tu dve miesta vyhradené pre skalolezectvo – Tesná skala nad Muránskou Hutou a Rozštiepená skala v Hrdzavej doline pri Muráni. Pre stanovanie sú vyhradené tri miesta – prístrešok v doline Trsteník, Veľká lúka – Piesok a Nižná Kľaková. Národný park umožňuje svojim návštevníkom aj bivačovanie, t.j. prenocovanie v stane alebo bez prístrešku a bez ohňa kdekoľvek v území národného parku do 100 m od vyznačeného turistického chodníka, s výnimkou všetkých maloplošných chránených území, kde je bivačovanie zakázané.

(Šmídtová, Blanár, 2015)

Stručný popis náučných chodníkov:

1. Náučný chodník k Muránskemu hradu

Náučný chodník vedie z obce Muráň na Muránsky hrad a je jedným z najnavštevovanejších turistických chodníkov v národnom parku. Už na námestí sú informačné tabule, ktoré poskytujú dôležité informácie o histórii obce, histórii hradu aj o prírode Národného parku Muránska planina. Blízko námestia sa nachádza Informačné stredisko Národného parku Muránska planina.

K Muránskemu hradu vedú dve trasy, pričom jedna z nich je zároveň Náučným chodníkom k Muránskemu hradu. 14 panelov a 2 informačné body oboznamujú návštevníkov so zaujímavosťami o národnom parku. Stúpanie k Muránskemu hradu je náročné, má dĺžku 6,5 km s prevýšením 530 metrov. Priemerne zdatný turista zvládne výstup za hodinu a pol až dve hodiny (cesta späť však trvá len polovičný čas). Pod hradom sa nachádza chata Zámok. Postavená bola v druhej polovici 19.stor. z iniciatívy Augusta Coburga, vtedajšieho majiteľa panstva. Dnes slúži ako turistická chata. Zrúcanina Muránskeho hradu sa nachádza na vrchole brala Cigánka. Cigánka je národná prírodná rezervácia s najvyšším stupňom ochrany. Na Muránskom hrade sa začína najdlhšia medzihradná cesta na Slovensku, Cesta Márie Széchy. Spája Muránsky hrad s hradom Filákovom a je dlhá takmer 80 km. Pomenovaná je po najznámejšej majiteľke hradu a obdobie, v ktorom na Muránskom hrade žila, historici nazývajú zlatým vekom Muráňa. (Šmídtová, 2015)

V jednodennom výlete môžu turisti pokračovať ďalej na Poludnicu – najznámejšiu a najkrajšiu vyhlíadku Muránskej planiny. Od chaty Zámok pokračuje chodník po modrej značke smerom na Veľkú lúku – Piesky. Popri Wesselényiho jaskyni sa dá dostať na Veľkú lúku. Veľká lúka je najväčšou lúkou krasovej plošiny Muránskej planiny. V jej západnej časti sa nachádza niekoľko krasových jám. V jej severnom cípe stojí žrebčín, kde boli ešte po druhej svetovej vojne privezené huculské kone. Cesta od chaty Zámok na Poludnicu a späť je zvládnuteľná za štyri hodiny, prevýšenie nie je veľké. Na výlet z Muráňa na hrad a na Poludnicu treba rátať celý deň (6-8 hodín). Celkové prevýšenie je cca 650 m.(Šmídtová,2015)

2. Náučný chodník Stožky

Jeho trasa začína v obci Závadka nad Hronom a vedie dolinou Hronec súbežne s modro značeným turistickým chodníkom až pod masív Veľkej a Malej Stožky, ktoré patria

k najkrajším prírodným rezerváciám Muránskej planiny. Má dĺžku 13,5 km s maximálnym prevýšením 150 metrov. Dolina Hronec je predurčená na pešiu turistiku a cykloturistiku. Tento náučný chodník približuje svojim návštevníkom zaujímavosti a históriu doliny spojenú najmä s pasienkarstvom a lesníctvom. (Šmídtová, Blanár, 2015)

3. Náučný chodník Hradová

Trasa dlhá približne 3,12 km vedie z mesta Tisovec a serpentínovite zdoláva juhovýchodný svah Hradovej, súbežne so žltou značenou turistickou trasou. Jej hrebeň poskytuje návštevníkom impozantný výhľad na široké okolie. Trasa náučného chodníka je stredne náročná – s prevýšením 475 m. Stopy po pravekom osídlení dodnes nachádzame takmer po celom hrebeni. Vrchol Hradovej ukrýva aj zvyšky stredovekého hradu, opradeného množstvom legiend a povestí. Pre svoje nesporné prírodné hodnoty bola vyhlásená za národnú prírodnú rezerváciu. (Šmídtová, Blanár, 2015)

4. Náučný chodník Trstie

Z mesta Tisovec na Trstie vedie horský masív vypínajúci sa nad dolinou rieky Rimava. Jeho trasa je stredne náročná a vedie súbežne so žltou značenou turistickou trasou. Má dĺžku 6 km a celkové prevýšenie 720 m. Nachádza sa tu 5 informačných panelov obsahujúcich informácie o okolitej prírode, o živote a práci významného slovenského prírodovedca Václava Vraného a o histórii organizovanej turistiky v Tisovci. Zvláštne hydrologické a terénne pomery vo vrcholovej časti Trstia podmienili vznik rašelinísk. Pre svoju jedinečnosť, vysokú biologickú rozmanitosť a prítomnosť mnohých vzácnych druhov rastlín a živočíchov bolo Trstie vyhlásené za prírodnú rezerváciu a zaradené aj medzi územia európskeho významu. (Šmídtová, Blanár, 2015)

5. Náučný chodník Jakuba Surovca

Jeho trasa dlhá 4 km začína i končí na salaši Zbojská. Okruh vedie divokou prírodou v okolí sedla Zbojská. Najprv smeruje na nenápadný vrch Remetisko a odtiaľ schádza popod cestu a unikátnu ozubnicovú železničnú trať do Čertovej doliny. Obsahové zameranie chodníka vychádza z bohatej zbojníckej minulosti lokality Zbojská. Približuje miestnu históriu, tradičné spôsoby obhospodarovania a využívania územia, prírodné hodnoty i miestne technické pamiatky. Na salaši Zbojská sa dodnes chovajú ovce a vyrábajú špeciality z ovčieho

syra. Salaš ponúka návštevníkom možnosť poznať tradície a zažiť atmosféru pastierskeho života. (Šmídtová, Blanár, 2015)

1.3.2. Zariadenia a služby CR

Ponuka služieb v oblasti stravovania a ubytovania v území je rôznorodá, ako v oblasti ponuky, tak aj v oblasti kvality. Zastúpené v území sú ubytovacie zariadenia od úrovne turistického ubytovania po zariadenia hotel** a penzión***.

V území Muránskej planiny je prevádzkované iba jedno zariadenie v kategórii *** a to Penzión Fantázia*** v Michalovej, ktorý ponúka ubytovacie a stravovacie služby a viacero doplnkových služieb, ako Relax centrum, Kolibu, záhradné posedenie a pod. V kategórii hotelov je najvyššie hodnotený novo rekonštruovaný Hotel** Zerrenpach v Osrblí, ktorý zásadne zvýšil kvalitu poskytovaných služieb bývalého hotela Biatlon a v súčasnosti rozširuje ponuku doplnkových služieb (Bowling Pub, športoviská, relax). Do kategórie penzión** je zaradená aj centrálna časť najkomplexnejšieho areálu služieb CR v území a to Rekreačné zariadenie Predná Hora, ktorý okrem rôznorodého typu ubytovania ponúka stravovacie služby, bar, celý komplex športovísk a najmä „Hradný wellness“, ktorý je najväčší nielen na území Muránskej planiny, ale aj v rámci Horehronia a severnej časti Gemera.

V rovnakej kategórii sa po zmene vlastníka a skvalitnení služieb zaraďuje aj hlavná časť areálu Ski Urbanov vrch v Čiernom Balogu, ktoré ponúka apartmánové ubytovanie, stravovanie a doplnkové služby Koliby, v zimnej sezóne služby najväčšieho lyžiarskeho strediska v území a s novo zriadeným unikátnym leteckým simulátorom. Za spomenutie stojí ešte komplex Zbojníckeho dvora v sedle Zbojská, ktorý ponúka v súčasnosti ubytovanie na úrovni apartmánového domu a okrem toho bohatú ponuku ďalších kvalitných služieb – reštauračný salaš, turistické informačné centrum, predaj z dvora, putovanie po NCH Zbojníka Surovca, jazdu na koňoch, unikátny zážitok jazdy na Zbojníckej strele, viacero atraktívnych podujatí ako Nadregionálne majstrovstvá v zabíjačke a mnoho ďalších. (Partnerstvo Muránska planina – Čierny Hron, 2009; Pašmík, 2014)

1.4. Dopyt účastníkov CR v NP Muránska planina

1.4.1. Analýza návštevníkov NP Muránska planina, štruktúra návštevnosti

Správa NP Muránska planina uskutočnila v roku 2014 prieskum návštevnosti jedného z kontaktných stredísk národného parku v jednotlivých dňoch počas letnej sezóny júl – september 2014. Na základe prieskumu dopytu návštevníkov po trávení voľného času v NP Muránska planina, vyplývajú nasledovné charakteristiky: v júli 2014 navštívilo toto kontaktné stredisko národného parku spolu 240 návštevníkov, z toho 158 Slovákov a 78 zahraničných turistov. V auguste 2014 stúpol počet návštevníkov na 303, čo bolo ovplyvnené najmä priaznivými poveternostnými podmienkami. V septembri bolo toto kontaktné miesto v prevádzke len 2 týždne a preto bola návštevnosť veľmi nízka, zaznamenala iba 40 návštevníkov. Podiel turistov v jednotlivých dňoch uvádzam v Prílohe č.3. Komplexnú štruktúru návštevnosti národného parku ako celku je však vzhľadom na pomerne veľkú rozlohu parku náročné vykonávať. Odborníci sa však zhodujú, že počet návštevníkov národného parku neustále narastá a to aj vďaka zvýšenému množstvu atrakcií v lokalite. Počas zimnej sezóny navštívilo podľa Správy NP Muránsku planinu približne 80 % domácich návštevníkov a 20 % zahraničných. Prevažoval podiel mužov a dominantné postavenie mala veková kategória od 25 do 39 rokov. Najpočetnejšie zastúpenie na jeseň mali účastníci cestovného ruchu zo Stredoslovenského kraja (40 %). Najmenej bol zastúpený Východoslovenský kraj (6,9 %). Počas zimnej sezóny bol región najviac navštevovaný obyvateľmi Západoslovenského kraja (42,0 %). Vysoký, až 62 %-ný podiel návštevníkov prichádzajúcich v mimosezónne zo západného Slovenska, predstavujú obyvatelia Bratislavy. (Správa NP Muránska planina, interné zdroje)

1.4.2. Motív návštevy národného parku

Hlavným motívom pobytu na Muránskej Planine sa v letnej sezóne javí turistika v prírode a v zimnej sezóne šport - lyžovanie. Najsilnejším motívom návštevy regiónu na jeseň je turistika v prírode (61 %) a druhým najsilnejším motívom sú nové zážitky a dobrodružstvo (50,0 %). Na treťom mieste s približne 36 % sa nachádza zotavenie, oddych, zábava a rozptýlenie. Ďalším motívom návštevy v mimosezónnom období je fotografovanie a možnosť jazdeckého výcviku. V zimnej sezóne je oveľa vyšší podiel návštevníkov regiónu, ktorí ako motív návštevy uviedli návštevu príbuzných a známych. Väčšina návštevníkov

prichádzajúcich do regiónu patrí medzi pravidelných návštevníkov, ktorí sem chodievajú jeden alebo dvakrát počas roka. V lete zostávajú v regióne najčastejšie viac ako 24 hodín s jedným až dvoma prenocovaniami a v zime ich pobyt trvá 3 až 5 prenocovaní. Väčšina návštevníkov sa dovolenku v regióne rozhodla stráviť buď na základe vlastnej skúsenosti alebo na základe odporúčaní známych. Počas letnej sezóny sem prichádzajú najčastejšie s priateľmi a v zimnej sezóne s rodinou a zároveň s priateľmi. Najnavštevovanejším miestom v letnej sezóne bol Muránsky hrad (57,7 %) a v zimnej sezóne ozubnicová železnica z Pohronskej Polhory do Tisovca (35 %). Druhým najobľúbenejším miestom sa javí chov koní na Veľkej lúke a tretím Čiernohorská železnica. (Správa NP Muránska planina, interné zdroje)

2. Návrh nových turistických chodníkov v NP Muránska planina

2.1. Vízia, ciele, stratégia rozvoja CR v NP Muránska planina

Hlavným cieľom mojej práce je vytvoriť návrh turistických chodníkov v NP Muránska planina, ktoré budú určené najmä pre rodiny s deťmi a seniorov. Podnetom pre voľbu týchto cieľových skupín návštevníkov bol môj osobný rozhovor s riaditeľkou a pracovníčkou Správy NP Muránska planina. Riaditeľka Správy NP mi odporučila navrhnúť trasy náučných chodníkov v lokalite, ktorá disponuje prírodným bohatstvom a je vhodná pre menej zdatných turistov vďaka svojej nízkej náročnosti. V okolí sa nenachádzajú trasy s podobnými vlastnosťami, a preto by realizácia tohto projektu zaplnila medzeru na trhu a priniesla nové príležitosti pre trávenie voľného času v prírode NP Muránska planina.

Cieľom mojej práce je navrhnúť turistické chodníky, ktoré by odhalili doposiaľ neobjavenú krásu národného parku. Boli by miestom, kam sa turista rád vracia, pretože tu vždy nájde pokoj, načerpá novú energiu, oddýchne si od bežného ruchu veľkomiest a bude sa tu cítiť bezpečne. Chodníky budú predstavovať pokojné územia s dôrazom na skutočné a pravdivé hodnoty, ktoré návštevník môže v území spoznať, môžu mu byť sprostredkované prostredníctvom informačných tabúl, ale hlavne ich môže návštevník precítiť sám pobytom v prírode. Tieto miesta predstavujú územie, kde sa hospodári a žije v súlade s prírodou, kde sa nachádza unikátna biodiverzita so vzácnymi druhmi rastlín a živočíchov a kde sú občania citliví k životnému prostrediu.

Cieľom tejto práce je taktiež prostredníctvom nových možností trávenia voľného času prispievať k rozvoju cestovného ruchu v NP Muránska planina za účelom dosiahnutia vyváženého ekonomického a sociálneho rozvoja lokality s maximálnym ohľadom na environmentálny dopad aktivít. Sprostredkovať základné funkcie lokality, ako je rekreácia a pobyt turistov v prírode s cieľom zvýšenia úrovne cestovného ruchu a príjmov z neho nadväzujúcich. Predpokladom ďalšieho rozvoja cestovného ruchu v regióne je skutočnosť, že sa zachovalo ekologicky nenarušené a čisté prostredie, s vysokým percentom zalesnenia, s druhovou rôznorodosťou fauny a flóry, s bohatstvom povrchových a podzemných vodných tokov. Udržiavajú sa i ľudové tradície, remeslá a pôvodná ľudová architektúra.

Poslaním NP Muránska Planina ako cieľového miesta cestovného ruchu je ponúkať návštevníkom oddych, poznanie prírody a histórie s možnosťou športového a spoločenského vyžitia bohatého na zážitky v letnej i zimnej sezóne v ekologicky čistom prostredí so službami, ktoré sú na porovnateľnej kvalitatívnej úrovni vyspelých stredísk podobného druhu v Európe. Pri vymedzení cieľov na dosiahnutie tejto vízie je potrebné rozlišovať strategické a čiastkové ciele. Strategické ciele majú dlhodobý a viac všeobecný charakter. Na ich splnenie je potrebné sformulovať viaceré čiastkové ciele so strednodobým a krátkodobým horizontom. Vzniká tak hierarchia cieľov, pričom je dôležitá ich konzistentnosť a komplementarita. To znamená, že dosahovaním čiastkových cieľov sa prispieva k naplneniu hlavných strategických cieľov.

Pri rozlíšení systému cieľov na strategické a čiastkové, zaradujem medzi strategické ciele nasledovné: zvýšenie návštevnosti regiónu v sezónnom aj mimosezónnom období, zvýšenie podielu na trhu cestovného ruchu, zvýšenie priemerného spotrebného výdavku návštevníkov a taktiež vytvorenie pozitívneho imidžu danej lokality. Medzi čiastkové ciele zaradujem určenie segmentov návštevníkov vzhľadom na ich potreby a želania a tomu prispôsobenú diferenciáciu produktu. Rozšírenie ponuky služieb a atraktivít a s tým spojené predĺženie pobytu návštevníkov v regióne. Zaradujem sem aj výchovu obyvateľstva k ochrane prírody a rozvoju cestovného ruchu a vybudovanie dobrých partnerských vzťahov s médiami a agentúrami, ktoré majú možnosť propagovať ponuku cestovného ruchu regiónu.

2.2. Lokalizácia a popis navrhovaných turistických trás

Hlavným poslaním mojej práce je vypracovanie návrhu turistických chodníkov s nižším stupňom náročnosti v NP Muránska planina. Konkrétne ide o návrh dvoch turistických chodníkov vo východnej časti národného parku v okolí obce Muráň. Na nasledujúcich

stranách popisujem návrh týchto trás: Náučný chodník Starou železničkou a Náučný chodník Biele Vody. Podnetom pre navrhnutie týchto náučných chodníkov bolo osobné odporúčanie zo strany Správy NP s víziou zrealizovania navrhovaného projektu, nakoľko v danej lokalite podobné trasy chýbajú a je záujem vybudovať ich. Rozhodla som sa pre vytvorenie náučných chodníkov, keďže ide o poznávacie, výchovno-vzdelávacie trasy v pozoruhodných oblastiach najmä z hľadiska ochrany prírody, krajiny a biodiverzity, v rámci ktorých sú niektoré významné objekty a javy vysvetlené na informačných tabuliach (paneloch), umiestnených na jednotlivých zastávkach.

2.2.1. Návrh Náučného chodníka (NCH) Starou železničkou

Trasa náučného chodníka bude začínat' v obci Muráň. Jej prvá zastávka, resp. prvý informačný panel, bude situovaný vedľa informačného panelu, ktorým sa začína Náučný chodník Muránsky hrad. Konkrétne ide o miesto vedľa Obecného úradu obce Muráň, kde si turisti budú môcť prečítať základné a úvodné informácie o oboch trasách – NCH Muránsky hrad a NCH Starou železničkou. Vďaka informáciám o chodníkoch, ktoré budú obsahovať informačné panely, sa návštevníci budú môcť rozhodnúť, či sa vyberú chodníkom na Muránsky hrad, ktorý je stredne náročný, má dĺžku 6,5 km a celkové prevýšenie 530 metrov alebo sa rozhodnú pre NCH Starou železničkou s nízkym stupňom náročnosti a minimálnym prevýšením. Kým NCH Muránsky hrad obsahuje všeobecné informácie o Muránskej planine a je vhodný pre fyzicky zdatnejších turistov, NCH Starou železničkou bude návštevníkov informovať o histórii železničky, ktorá na tejto trase kedysi fungovala a o dávnej banskej činnosti na tomto území. Nie všetky informačné panely budú zamerané na históriu. Niektoré budú poukazovať a oboznamovať návštevníkov o prírodných javoch, ktoré budú môcť počas trasy obdivovať. Keďže cieľovou skupinou návštevníkov budú najmä rodiny s deťmi, celá dĺžka náučného chodníka bude prispôsobená tak, aby zaujala aj tých najmenších. Pre deti budú pripravené jednotlivé stanovišťa s rôznymi hrami, ktoré ich naučia spoznať prírodu, ochraňovať ju a hravou formou poukážu aj na niektoré informácie, ktoré si dospelí prečítajú z informačných panelov.

Popis NCH Starou železničkou

Ako som už spomínala, trasa náučného chodníka bude začínat' v obci Muráň. Tu sa bude nachádzať prvý informačný panel, ktorý bude obsahovať základné údaje o náučnom chodníku, o jeho trase, dĺžke a prevýšení. Návštevníkov oboznámi aj o atrakciách, ktoré sa na

trase nachádzajú, a na ktoré sa môžu turisti tešiť. Trasa povedie z obce Muráň po značenom turistickom chodníku krásnou lesnou cestou, ktorá je pozostatkom železničnej cesty. Tu sa bude nachádzať druhý informačný panel obsahujúci informácie o železnici, ktorá tu kedysi premávala. Pre deti tu bude začiatok zážitkovej trasy, ktorá bude počas celého náučného chodníka vybavená rôznymi drevenými hrami a stojanmi s rôznymi úlohami pre deti. Stromy na lesnej ceste vytvárajú v letných mesiacoch príjemný tieň a chránia pred priamym slnečným žiarením. Trasa, ktorá vedie lesnou cestou tvorí polovicu celkovej dĺžky náučného chodníka a trvá približne 1 hodinu. Cesta je rovná, len s miernym klesaním. Nachádzať sa tu budú ďalšie dve informačné tabule – jedna s informáciami o dávnej banskej činnosti a druhá o geologickej stavbe Muránskej planiny, ktorá sa formovala už od obdobia prvohôr a postupnými zmenami vytvorila početné povrchové i podpovrchové krasové javy, z nich takmer 500 jaskýň. Tento informačný panel sa bude nachádzať pri krasovej jame, kde je možné pozorovať jednotlivé vrstvy hornín. Počas cesty po lesnom chodníku budú môcť návštevníci pozorovať rôzne priepasti, skalné útvary, či rôzne druhy rastlín a drobných živočíchov. Po čase sa popri ceste objaví horský potok s krištáľovo čistou vodou. Po približne hodine chôdze náučný chodník schádza na lúky, ktoré sú udržiavané kosením a spásaním dobytkom. Po krátkom čase sa návštevníci dostanú k piatej informačnej tabuli, ktorá bude zameraná na zaujímavosti o NPR Poludnica, na ktorú je z tohto miesta dokonalý výhľad. V letných mesiacoch sa tu v ohradách pasú kone, ktoré môžu predstavovať pre deti atrakciu. Náučný chodník bude ďalej viesť rovnou cestou po lúkach popri potôčiku až po centrálny bod náučného chodníka, ktorý sa bude nachádzať v lokalite, ktorá je známa ako Základný kameň Muránskej planiny. Tu sa bude nachádzať šiesty informačný panel, ktorý popisuje zaujímavosti o Základnom kameni, poukazuje na skalné bralo Tureň, na ktoré je výborný výhľad a tiež na mnohé ďalšie zaujímavosti o tomto mieste. Budú tu vybudované drevené odpočívadlá, lavičky na sedenie, drevený prístrešok a tiež hojdačky pre deti. Ľudia sa môžu osviežiť vodou z horského potôčika, ktorý tu vytvára minivodopády, môžu si tu oddýchnuť a vychutnávať si čaro a pokoj prírody. Počas celej trasy náučného chodníka budú pripravené pre deti rôzne hlavolamy a hry, pomocou ktorých sa hravou formou naučia mnoho vecí o prírode NP Muránska planina. Mám niekoľko nápadov, ako by tieto hry pre deti mohli vyzeráť a čo všetko by mali obsahovať. Niektoré z nich uvádzam v Prílohe č. 8. Z tohto miesta sa za necelých desať minút dostanú návštevníci opäť do Muráňa k východiskovému bodu pred obecný úrad v obci Muráň. Grafické znázornenie náučného chodníka spolu s fotodokumentáciou trasy ako aj s ilustračnými zábermi doplnkových objektov uvádzam v Prílohe č.4 a č. 8.

2.2.2. Návrh Náučného chodníka Biele vody

Mojím druhým návrhom je vytvorenie Náučného chodníka Biele Vody. Názov je odvodený od doliny Biele Vody, cez ktorú bude náučný chodník viesť. Trasa chodníka bude mať opäť jednoducho zvládnuteľný charakter, s veľmi miernym postupným stúpaním a klesaním. Trasa povedie po udržiavaných lúkach od obce Muráň až po rozľahlú lúku, ktorá je známa ako „sysľovisko“. Práve toto miesto bude najväčším lákadlom pre návštevníkov, pretože tu budú vytvorené podmienky na pozorovanie a dokonca aj kŕmenie sysľov pasienkových v ich prirodzenom prostredí. Trasa tohto náučného chodníka bude tematicky zameraná na spoznávanie živočíchov, ktoré žijú v NP Muránska planina. Na tomto chodníku bude 8 informačných panelov, každý z nich bude opisovať jedného živočícha z Muránskej planiny. Pre deti budú vybudované rôzne stanovištia s logickými hrami.

Popis NCH Biele Vody

Trasa náučného chodníka začne hneď vedľa obce Muráň, kde bude vytvorená plocha na zaparkovanie automobilov. Na tomto mieste sa bude nachádzať prvý informačný panel, popisujúci charakter a obsahovú stránku náučného chodníka. Návštevníci sa potom vydajú pozvoľným chodníkom po udržiavaných lúkach smerom na Biele Vody. Jednotlivé informačné tabule budú rozmiestnené na trase náučného chodníka a návštevníkov postupne oboznámia o živočíchoch, ktorých domovom je národný park. Konkrétne sa jedná o medveďa hnedého, ktorý je najväčšou európskou šelmou, o vlka dravého, ktorý je neprávom označovaný ako krvilačná šelma a o rysa ostrovida, ktorý je po medveďovi a vlkovi tretím najväčším predátorom v Európe. Tieto tri informačné tabule stručne charakterizujú tieto veľké šelmy, ich spôsob života, prospešnými radami pomôžu návštevníkom ako sa správať pri náhodnom stretnutí s nimi, no najmä informujú ako ich nestretnúť a nevyrušovať v ich prirodzenom prostredí. Keďže trasa náučného chodníka bude viesť po lúkach, nasledujúci informačný panel bude zameraný na lúčne biotopy a na to, ako sú lúky udržiavané kombináciou kosenia traktorovou kosačkou a spásaním ovcami, prípadne koňmi. O rôznych druhoch vtáctva bude informovať v poradí šiesta informačná tabuľa. Siedma informačná tabuľa už bude umiestnená v cieľovom mieste náučného chodníka v lokalite „sysľovisko“ na Bielych Vodách. Bude obsahovať informácie o živote sysľa pasienkového, ktorého biotopom sú pravidelne vypásané pasienky na tejto lúke. Žije tu približne 500 kusov sysľov, ktoré sú veľmi prospešné nielen pre prírodu ale aj pre človeka. V mieste svojho výskytu ovplyvňujú všetko živé navôkol, pretože si vyhrabávajú nory, ktoré môžu mať dĺžku až 6 metrov. V tejto

rozvrtanej zemi potom žijú aj ďalšie živočíchy ako čmeliaky, žaby a iné. Ak nastanú privalové dažde, voda vsakuje do pôdy oveľa rýchlejšie na miestach, kde žijú sysle a tým sa chráni prostredie pred záplavami a hospodári sa s vodou. Ochrancovia prírody sa snažia, aby sa sysle nebáli ľudí, preto budú na informačných tabuliach rady, ako sa k nim treba správať, kedy ich je možné pozorovať a dokonca čím ich môžu turisti kŕmiť. Na tejto lúke bude okrem tohto informačného panela vybudované aj odpočívadlo pre turistov so stieškou, lavičkami a jednoduchými hrami pre deti. Bude sa tu tiež nachádzať zážitkový chodník, ako príjemné spestrenie výletu pre celú rodinu. Zážitkový chodník bude návštevníkom slúžiť na lepšie spoznanie prírody hravou formou. Edukatívny charakter takéhoto chodníka spočíva v tom, že povrch chodníka je zložený z rôznych materiálov, po ktorých sa návštevníci prejdú naboso a prostredníctvom zmyslových vnemov z rôznych povrchov si lepšie zapamätajú čaro a rozmanitosť prírody. Návštevníci sa budú môcť osviežiť v blízkom horskom potôčiku, ktorý vyteká z hradnej vyvieracky, oddýchnuť si a fotografovať sysľov pasienkových. Deti sa určite potešia aj somárikom, ktoré sú na tejto lúke chované v dôsledku nízkej intenzity prepásania hovädzím dobytkom, nakoľko sysle žijú len na vypásaných lúkach.

Po odpočinku sa turisti vyberú späť po dolnej trase náučného chodníka, kde sa budú nachádzať zvyšné dve informačné panely so zaujímavými informáciami o spoločenstvách podhorských lúk a pasienkov, ktoré dotvárajú kolorit krajiny Muránskej planiny. Prekrásne a druhovo veľmi bohaté sú dnes už len tie lúky a pasienky, kde tradičné hospodárenie pretrváva aj v súčasnosti. (Antal, 2015)

Návrh Náučného chodníka Biele Vody uvádzam v Prílohe č. 5. Stručnú kategorizáciu oboch náučných chodníkov uvádzam v Prílohe č. 6.

Dôležitá je tiež otázka riešenia odpadov na trase náučných chodníkov. Na zákaz znečisťovania prostredia odpadkami, ako aj na nutnosť odniesť si svoje odpadky, je potrebné upozorniť návštevníkov na informačných paneloch. Tie by som navrhovala umiestniť v pravidelných rozstupoch na obidve náučné chodníky. Odpadkové koše možno umiestňovať len na miestach prístupných pre odvoz odpadkov, obyčajne na začiatku a na konci trasy. Na týchto miestach by som chcela umiestniť odpadkové koše na separovaný odpad, aby si ľudia uvedomili, že aj týmto konaním sa ochraňuje naša príroda.

Obe trasy náučných chodníkov, ktoré som navrhla, budú prispôsobené pre rodiny s deťmi, pretože budú vybavené rôznymi hrami, hojdačkami a inými atrakciami pre deti. Mám konkrétne predstavy o tom, kde a aké atrakcie pre deti by sa mohli nachádzať. Ukážku

doplnkových objektov pre deti, ktoré by som chcela na chodníky umiestniť uvádzam v Prílohe č.8.

Na stránku NP Muránskej planiny navrhujem umiestniť kvíz, pomocou ktorého by si mohli deti overiť, koľko sa toho naučili počas prechádzky po náučných chodníkoch. Tieto kvízy by sa pravidelne hodnotili za určité obdobie a najšikovnejšie deti by mohli získať drobné vecné ceny.

2.3. Výber cieľových skupín návštevníkov

Výber cieľových skupín, na ktoré budem orientovať marketingové nástroje, vychádza z procesu segmentácie. Segmentácia spočíva v rozdelení trhu na jednotlivé skupiny návštevníkov podľa vopred zvolených kritérií. Realizácia segmentácie je nevyhnutná z dôvodu rozdielnosti potrieb a želaní jednotlivých návštevníkov regiónu a nemožnosti vytvoriť univerzálny produkt, ktorý by uspokojoval všetky segmenty trhu. Pri segmentácii návštevníkov NP Muránska Planina využijeme demografické charakteristiky, motívy návštevy a najmä odporúčania zo strany Správy NP Muránska planina. Východiskom pre identifikáciu cieľových skupín sú poznatky a skúsenosti prevádzkovateľov zariadení cestovného ruchu a štruktúrované rozhovory, ktoré sme s nimi viedli. Na základe informácií získaných z týchto zdrojov som určila nasledovné cieľové skupiny: rodiny s deťmi, mladí ľudia, organizované skupiny, seniori, výletníci a miestne obyvateľstvo. Podrobný popis výberu týchto cieľových skupín uvádzam v Prílohe č. 7.

Predpokladom úplného uspokojenia potrieb a želaní vybraných cieľových skupín je rozšírenie ponuky poskytovaných služieb a zvýšenie ich kvality. Môj návrh náučných chodníkov je určený najmä pre rodiny s deťmi, nakoľko sú tomu trasy tematicky prispôsobené rôznymi atrakciami pre deti. Ďalším významným cieľovým segmentom sú aj seniori a starší ľudia. Trasy budú pre nich výhodné, pretože sú nenáročné, majú minimálne prevýšenie, jednoducho zvládnuteľný terén a vhodnú polohu. Náučné chodníky ale budú prispôsobené tak, aby boli atraktívne pre všetky segmenty návštevníkov od tých najmenších až po dôchodcov.

3. Swot analýza územia národného parku pre rozvoj CR

Predpokladom rozvoja cestovného ruchu v NP Muránska planina je skutočnosť, že sa zachovalo ekologicky nenarušené a čisté prostredie, s vysokým percentom zalesnenia,

s druhovou rôznorodosťou fauny a flóry, s bohatstvom povrchových a podzemných vodných tokov. Udržiavajú sa i ľudové tradície, remeslá a pôvodná ľudová architektúra. Nosnými formami cestovného ruchu sú športová turistika – letná i zimná, ktorú dopĺňa poznávacia horská a vidiecka turistika. Medzi slabé stránky patrí jednoznačne vysoká nezamestnanosť a slabá propagácia cestovného ruchu v regióne. Kompletnú SWOT analýzu uvádzam v Prílohe č. 9.

3.1. Environmentálne prínosy projektu

Pri plánovaní turistických chodníkov treba mať vždy na zreteli nielen ich prínos pre užívateľa, ale aj ich únosnosť pre prírodné prostredie, v ktorom sa nachádzajú a teda celkový dopad prevádzky chodníkov na okolitú prírodu. Negatívnymi dopadmi budovanie náučných chodníkov môže byť zvýšený hluk, ktorý negatívne ovplyvňuje najmä živočíchy. Ďalším negatívnym dopadom je aj znečisťovanie prírody odpadmi a riziko vzniku požiarov.

Z hľadiska oslabenia potenciálnych negatívnych dopadov pohybu turistov na chránené územia má podstatný význam vybudovanie turistických trás s presne vyznačenými a značkovými chodníkmi, ktoré umožnia turistom spoznať chránené územie tak, aby ho svojou činnosťou neohrozovali. Vybudovanie navrhnutých chodníkov tak prinesie zastavenie vyrušovania chránených živočíchov, či poškodzovanie chránených rastlín v ich okolí, keďže turisti nebudú z chodníkov zbytočne schádzať a blúdiť vo voľnom teréne tak, ako je tomu doteraz. Všetky potenciálne environmentálne záťažové spojené s pobytom turistov v národnom parku sa tak výrazne zredukujú.

Pred vykonaním prác bude uskutočnené posúdenie vplyvov výstavby a prevádzky chodníkov na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. a zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. EIA – Environmental Impact Assessment je považovaný za jeden z hlavných nástrojov medzinárodnej environmentálnej politiky na uskutočňovanie trvalo udržateľného rozvoja, vychádza z princípov komplexnosti vyhodnocovania predpokladaných vplyvov výstavby turistických chodníkov na životné prostredie ešte pred rozhodnutím o ich povolení. Odborníci z rôznych oblastí, ako aj aktívna účasť verejnosti sa podieľa na procese posudzovania, navrhujú sa variantné riešenia a prehodnocujú všetky alternatívy. V rámci vypracovania správy EIA bude uskutočnené podrobné mapovanie územia, výber trasy v teréne s jej predbežným označením a zhodnotenie vplyvov na životné prostredie. Po kladnom zhodnotení správy EIA a stanovení podmienok pre realizáciu projektu zo strany Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky sa začnú vykonávať samotné úpravy

a spevňovanie chodníkov v teréne. Práce v teréne budú uskutočňovať špecializované spoločnosti za dohľadu a koordinácie Správy NP Muránska planina. (Zákon o ochrane prírody a krajiny; Šmídtová, 2015)

3.1.1. Ochrana územia Muránskej planiny

Muránska planina bola vďaka svojej zachovalosti a vzácnemu prírodnému bohatstvu zaradená medzi chránené územia už v roku 1976, kedy bola vyhlásená za chránenú krajinnú oblasť. Neskôr, 23. septembra 1997, za národný park. Takmer celé územie národného parku je v súčasnosti zaradené medzi územia európskeho významu – sústava chránených území NATURA 2000 – v ktorých sa nachádzajú najvzácnejšie a najohrozenejšie biotopy a druhy v krajinách členských krajín Európskej únie. Muránska planina je od roku 2009 súčasťou Chráneného vtáčieho územia Muránska planina – Stolica. V najcennejších častiach územia sú vyhlásené prírodné rezervácie a chránené areály. Sústava prírodných rezervácií bola postupne budovaná od roku 1953 a dnes ju tvorí 26 území s najprísnejšími stupňami ochrany. Stupeň ochrany č.3 označuje národný park, č.2 ochranné pásmo národného parku, č. 4 a 5 národné prírodné rezervácie, prírodné rezervácie a chránený areál. (Šmídtová, 2015; Turism Master Plan Mikroregiónu Muránska planina, 2002)

Záver

Národný park Muránska planina patrí k najkrajším na Slovensku. Ukrýva množstvo prírodných krás, o ktorých veľa ľudí ani netuší, prípadne k nim nemá prístup. V mojej práci som navrhla nové turistické chodníky, ktoré by mohli pomôcť tomu, aby sa tento národný park stal dostupnejším, vyhľadávanejším a obľúbenejším miestom pre trávenie voľného času v prírode. Vytvorili by sa tým nové možnosti pre cestovný ruch vhodný najmä pre fyzicky menej zdatných turistov, ktorí chcú spoznať krásy národného parku. Časť Slovenska, ktorú opisujem v mojej práci patrí k chudobnejším a ekonomicky zaostalejším. Rozvíjaním cestovného ruchu a vytváraním nových možností pre návštevníkov sa môže táto situácia čiastočne zlepšiť. Samozrejme, svoju funkciu by turistické chodníky naplno spĺňali len za spoluúčasti aj ostatných subjektov v regióne. Bolo by potrebné vytvoriť viac ubytovacích a pohostinských zariadení, zlepšiť dopravnú dostupnosť a ponúkať širšiu škálu doplnkových aktivít. Verím, že v budúcnosti sa bude táto situácia zlepšovať a to aj vďaka ľuďom, ktorí budú preferovať pobyt v nádhernej prírode pred ruchom veľkomiest.

Projekt návrhu turistických chodníkov, ktorý som popísala v tejto práci chcem naďalej rozvíjať, detailnejšie sa ním zaoberať a pokračovať v jeho tvorbe. Verím, že táto téma bude pre mňa zároveň témou mojej bakalárskej práce, do ktorej by som chcela pridať aj finančné plánovanie tohto projektu a mnoho ďalších konkrétnych nápadov. Prácu potom poskytnem Správe NP Muránska planina, ktorá sa bude snažiť o realizáciu týchto turistických chodníkov.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

1. Antal, V., Fabriciusová, V., Miňová, L. 2015. Nebojme sa veľkých šeliem. 1.vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2015. ISBN 978-80-8184-025-8.
2. Antal, V., Fabriciusová, V., Miňová, L. 2015. Spoznajme veľké šelmy. 1.vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2015. ISBN 978-80-8184-026-5.
3. Antal, V., Kaštier, P., Čertíková, M. 2015. Hospodárime s veľkými šelmami. 1.vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2015. ISBN 978-80-8184-027-2.
4. b.a.Turism Master Plan Mikroregiónu Muránska planina. 2002. Projekt spracovaný v rámci Pilotnej grantovej schémy pre rozvoj cestovného ruchu MH SR a programu PHARE, 2002
5. Blanár, D., Löbbová, D. 2015. Poľnohospodárstvo a ochrana nelesných biotopov v oblasti NP Muránska planina. 1.vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2015.Vydané v rámci projektu „ Vypracovanie pilotného programu starostlivosti o NP Muránska planina“
6. Bolfík, J. a kol. 1990. Malohont Gemer 1. Vydavateľstvo Gemerská vlastivedná spoločnosť v Rimavskej Sobote, Okresné národné výbory v Rožňave, 1990. 753 s. ISBN 80-217-0221-4.
7. Burkovský, J., Králiková, K. 2015. Náučné zariadenia v prírode. 1.vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2015. 36 s. ISBN 978-80-8184-036-4.
8. Pašmík, I. a kol. 2014. Muránska planina - Čierny Hron/Huculská magistrála. 1.vyd. Banská Bystrica: Združenie pre rozvoj vidieka, 2014.
9. Šmídt, J. 2015. Lesy Muránskej planiny. 1.vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2015.Vydané v rámci projektu „ Vypracovanie pilotného programu starostlivosti o NP Muránska planina“
10. Šmídtová, J. 2015. Muránsky hrad. 1.vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2015. Vydané v rámci projektu „Propagácia chránených území a druhov Natura 2000“
11. Šmídtová, J. 2015. Trvaloudržateľný turizmus. 1.vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2015. Vydané v rámci projektu „ Vypracovanie pilotného programu starostlivosti o NP Muránska planina“
12. Šmídtová, J., Blanár, D. 2015. Národný park Muránska planina. 1.vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrana prírody SR, 2015. 15 s. ISBN 978-80-8184-018-0.
13. Vološčuk, I. a kol. 1991. Muránska planina. Vydavateľstvo Obzor, 1991. 340 s. ISBN 80-215-0164-2.

Internetové zdroje:

1. b.a. Huculská magistrála. [online]. 2012. In Huculskamagistrala.sk. [cit. 2016]. Dostupné na internete:
<http://www.huculskamagistrala.sk/externe/klaster/home.nsf/page/Uzemie_Muranska_planina___Cierny_Hron___Horehronie>

2. b.a. Partnerstvo Muránska planina – Čierny Hron. [online]. 2009. In Muranskaplanina.com. [cit. 2016]. Dostupné na internete: <<http://www.muranskaplanina.com/o-nas/>>
3. b.a. Správa NP Muránska planina. [online]. 2009. In Npmp.sk. [cit. 2016]. Dostupné na internete: <<http://www.npmp.sk/>>
4. b.a. Zákon č. 543/2002 Z.z. [online]. 2010. In Zakonypreludi.sk. [cit. 2016]. Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-543#cast2>>

Prílohy

Príloha č. 1: Lokalizácia NP Muránska planina

Zdroj: www.muranskaplanina.sk, 2016

Príloha č. 2: Heslovitý zoznam už existujúcich značených turistických chodníkov v národnom parku a jeho ochrannom pásme:

1. sedlo Machniarka – sedlo Bánovo – Zbojská – Kučalach – Fabova hoľa (Tri kopce) – sedlo Burda – Nižná Kľaková – Studňa – Maretkiná – Veľká Lúka – Muránska Huta – Javorinka – Severná lúka – Slanské sedlo – Harová – Stolica (červeno značená trasa 0804/K, 0804, 0913)
2. Muránsky hrad – chata pod Muránskym hradom – Muráň – Muránska Lehota – Čierťaz – Tri chotáre – sedlo Korimovo – Trstie (červeno značená trasa 0914)
3. Tisovec – Jasenina – Martalúška – sedlo Machniarka – Dobroč (modro značená trasa 2643)
4. Červená Skala – dolina Strateník – Javorinka – Veľká Lúka – chata pod Muránskym hradom – Muráň – Paseky – sedlo Dielik – Tisovec (modro značená trasa 2831)

5. Čuntava – Trsteník – Priehybka – Kyprov – Slanské sedlo – Stolica – Harová – Faltenovo sedlo – Čierna Lehota (modro značená trasa 2835)
6. Závadka nad Hronom – dolina Hronca – Päťina – sedlo Burda – Fabova hoľa – sedlo Fabovej hole – Psica – sedlo Koniarky – Pohronská Polhora (modro značená trasa 2611)
7. Tisovec – Voniaca – Šarkanica – Siváková (zeleno značená trasa 5480)
8. Tisovec – Kačkava – Roveň – sedlo Burda – Kučalach – Fabova hoľa – dolina Petríkovo – Pravdová – Polomka (zeleno značená trasa 5422)
9. Ostrý vrch – Kohút – Faltenovo sedlo – Harová – Stolica (zeleno značená trasa 5721)
10. Nová Maša – sedlo Sitárovo – Studňa – Havranie – Brnovo – Filová – dolina Trsteník – Červená Skala (zeleno značená trasa 5421, 5737)
11. Muránska Zdychava – Karafová – Severná lúka – Šumiacka priehyba – dolina Strateník – Červená Skala (zeleno značená trasa 5739)
12. Rimavská Píla – sedlo Babiná – Klenovská Poľana – Poľana – Suché doly – Teplica (zeleno značená trasa 5481)
13. Revúca – Krížna poľana – Nemcová – Tri Chotáre – Sedlo Dielik – Paseky – Martinova dolina – Voniaca (žlto značená trasa 8755, 8482)
14. Trstie – Korimovo – Tisovec – Hradová – Kordove Lúčky (žlto značená trasa 8483, 8484)
15. Muráň – Hrdzavá dolina – Nižná Kľaková – Stožky – Randavica – sedlo Burda – Fabova hoľa – sedlo Fabovej hole – Kopačno – Zbojská (žlto značená trasa 8751, 8425)
16. Chata pod Muránskym hradom – sedlo Predná Hora (žlto značená trasa 8757)
17. Sedlo Severná lúka – Sedlo Telgártska priehyba (žlto značená trasa 8754) 18. Červená Skala – dolina Trsteník – Salašná – Veľká Lúka – Šindliarka (žlto značená trasa 8753)
19. Klatná – Dolina za Nehovým – sedlo Sitárovo – Studňa – Veľký Cigán – poľana Bodolová – Jaškova muka (žlto značená trasa 8450, 8759)
20. Pohronská Polhora – Krátke – sedlo Machniarka (žlto značená trasa 8422)
21. Pohorelská Maša – Gindura – Strundžaník – Lapinka (žlto značená trasa 8446)

Príloha č.3: Štruktúra návštevnosti kontaktného strediska v NP Muránska planina

Zdroj: Interné údaje Správy NP MP

Júl 2014:

Dátum	Slováci	Zahraničný	Cyklisti	Spolu
1.7.2014	9	0	0	9
2.7.2014	8	2	0	11
3.7.2014	0	1	0	1
4.7.2014	4	7	0	11
5.7.2014	10	0	0	10
6.7.2014	8	2	0	10
7.7.2014	3	4	3	10
8.7.2014	2	3	0	5
9.7.2014	0	5	0	5
10.7.2014	6	0	0	6
11.7.2014	3	0	1	4
12.7.2014	5	2	0	7
13.7.2014	2	0	0	2
14.7.2014	1	2	0	3
15.7.2014	2	1	0	3
16.7.2014	6	7	0	13
17.7.2014	4	6	0	10
18.7.2014	5	0	0	5
19.7.2014	10	0	0	10
20.7.2014	8	0	0	8
21.7.2014	8	7	0	15
22.7.2014	4	0	0	4
23.7.2014	6	0	0	6
24.7.2014	5	2	0	7
25.7.2014	9	2	0	11
26.7.2014	4	3	0	7
27.7.2014	1	3	0	4
28.7.2014	4	9	0	13
29.7.2014	4	0	0	4
30.7.2014	8	5	0	13
31.7.2014	4	4	0	8
SPOLU	158	78	4	240

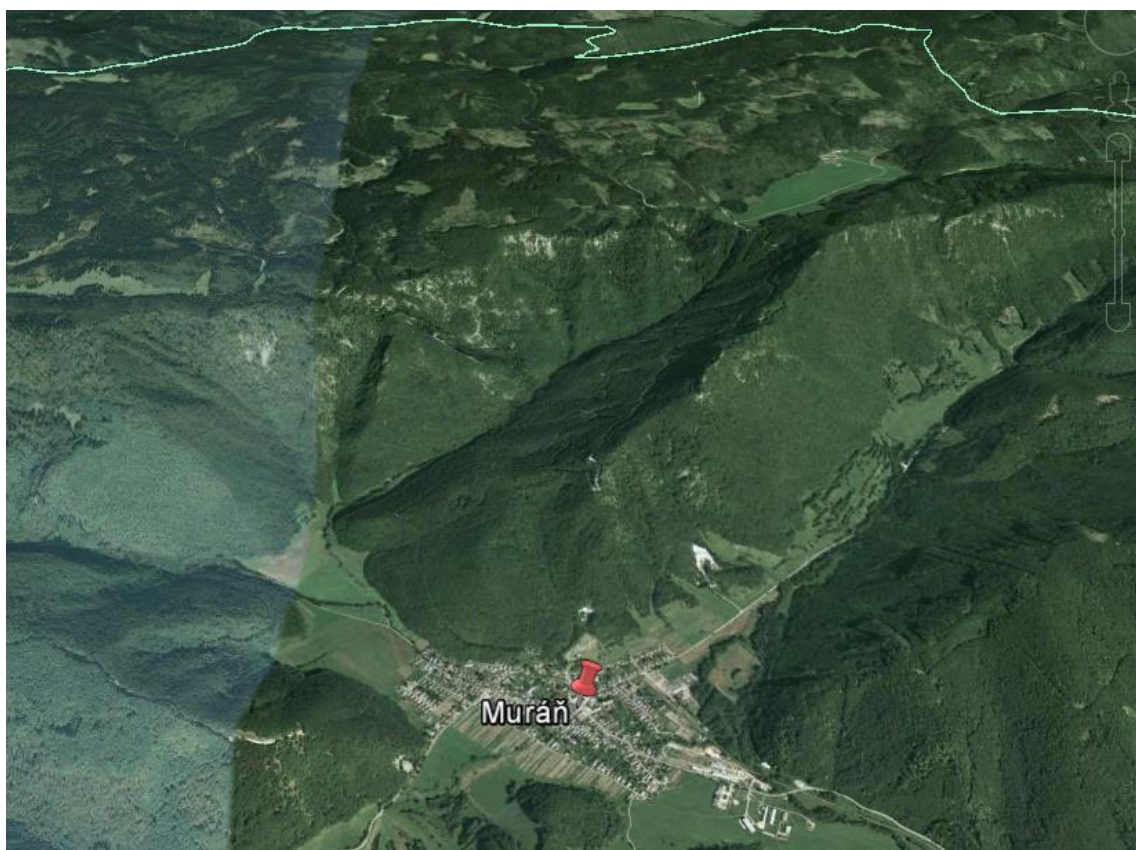
August 2014:

Dátum	Slováci	Zahraničný	Cyklisti	Spolu
1.8.2014	9	4	0	13
2.8.2014	9	5	0	14
3.8.2014	2	0	0	2
4.8.2014	3	2	0	5
5.8.2014	14	4	0	18
6.8.2014	0	0	0	0
7.8.2014	4	2	0	6
8.8.2014	10	0	0	10
9.8.2014	3	0	0	3
10.8.2014	9	6	0	15
11.8.2014	5	4	0	9
12.8.2014	3	2	0	5
13.8.2014	9	2	0	11
14.8.2014	Zatvorené z prevádzkových dôvodov			
15.8.2014	14	2	0	16
16.8.2014	2	0	0	2
17.8.2014	1	0	2	3
18.8.2014	9	0	0	9
19.8.2014	6	2	0	8
20.8.2014	4	9	0	13
21.8.2014	4	1	0	5
22.8.2014	4	0	0	4
23.8.2014	8	0	0	8
24.8.2014	6	0	0	6
25.8.2014	5	0	0	5
26.8.2014	18	0	0	18
27.8.2014	1	0	0	1
28.8.2014	11	0	0	11
29.8.2014	10	0	0	10
30.8.2014	56	0	0	56
31.8.2014	17	0	0	17
SPOLU	256	45	2	303

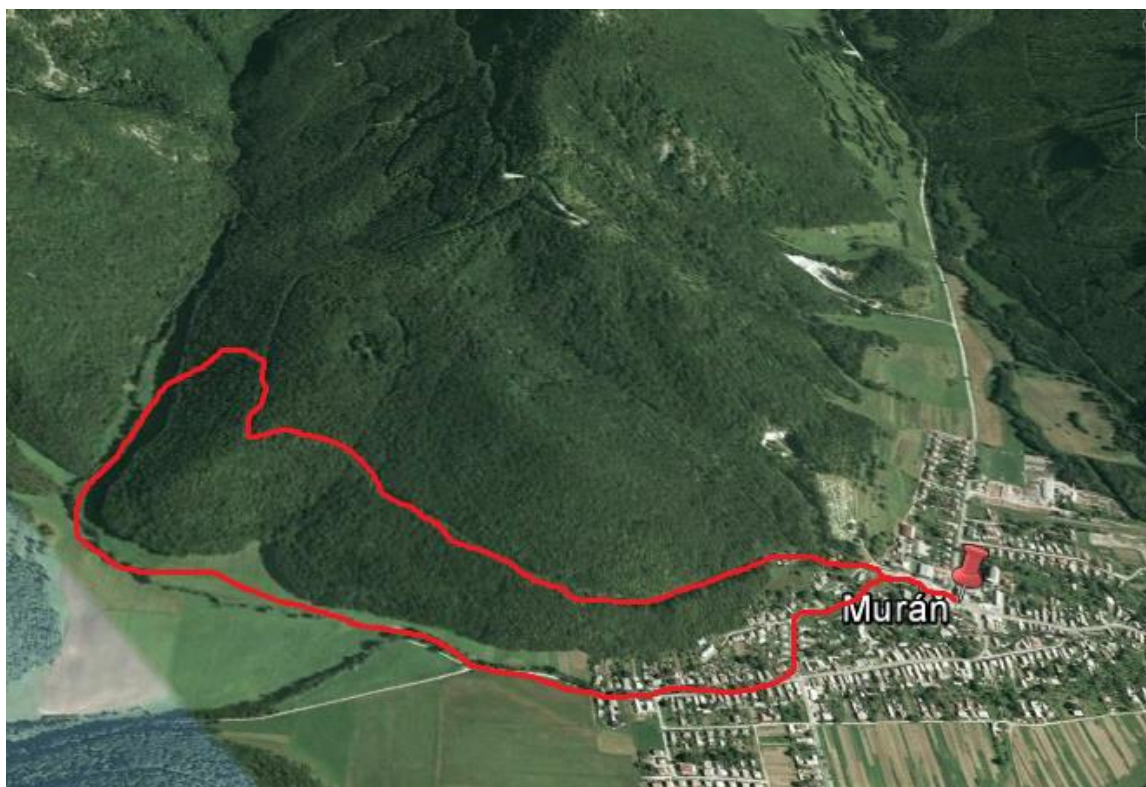
September 2014:

Dátum	Slováci	Zahraničný	Cyklisti	Spolu
1.9.2014	-	-	-	0
2.9.2014	3	0	0	3
3.9.2014	5	0	0	5
4.9.2014	1	0	0	1
5.9.2014	1	0	0	1
6.9.2014	2	0	0	2
7.9.2014	8	0	0	8
8.9.2014	1	1	0	2
9.9.2014	9	2	0	11
10.9.2014	0	2	0	2
11.9.2014	1	0	0	1
12.9.2014	0	1	0	1
13.9.2014	1	0	0	1
14.9.2014	0	0	0	0
15.9.2014	2	0	0	2
16.9.2014	Zatvorené			
17.9.2014	Zatvorené			
18.9.2014	Zatvorené			
19.9.2014	Zatvorené			
20.9.2014	Zatvorené			
21.9.2014	Zatvorené			
22.9.2014	Zatvorené			
23.9.2014	Zatvorené			
24.9.2014	Zatvorené			
25.9.2014	Zatvorené			
26.9.2014	Zatvorené			
27.9.2014	Zatvorené			
28.9.2014	Zatvorené			
29.9.2014	Zatvorené			
30.9.2014	Zatvorené			
SPOLU	34	6	0	40

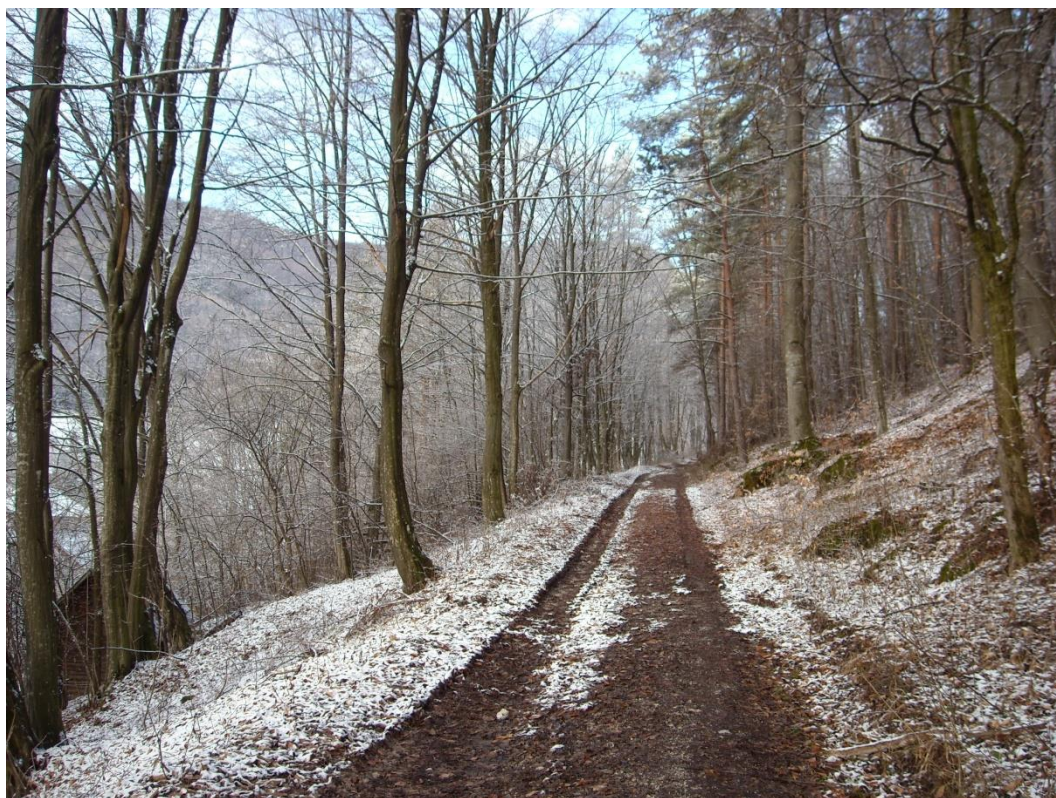
Príloha č.4: Návrh NCH Starou železničkou

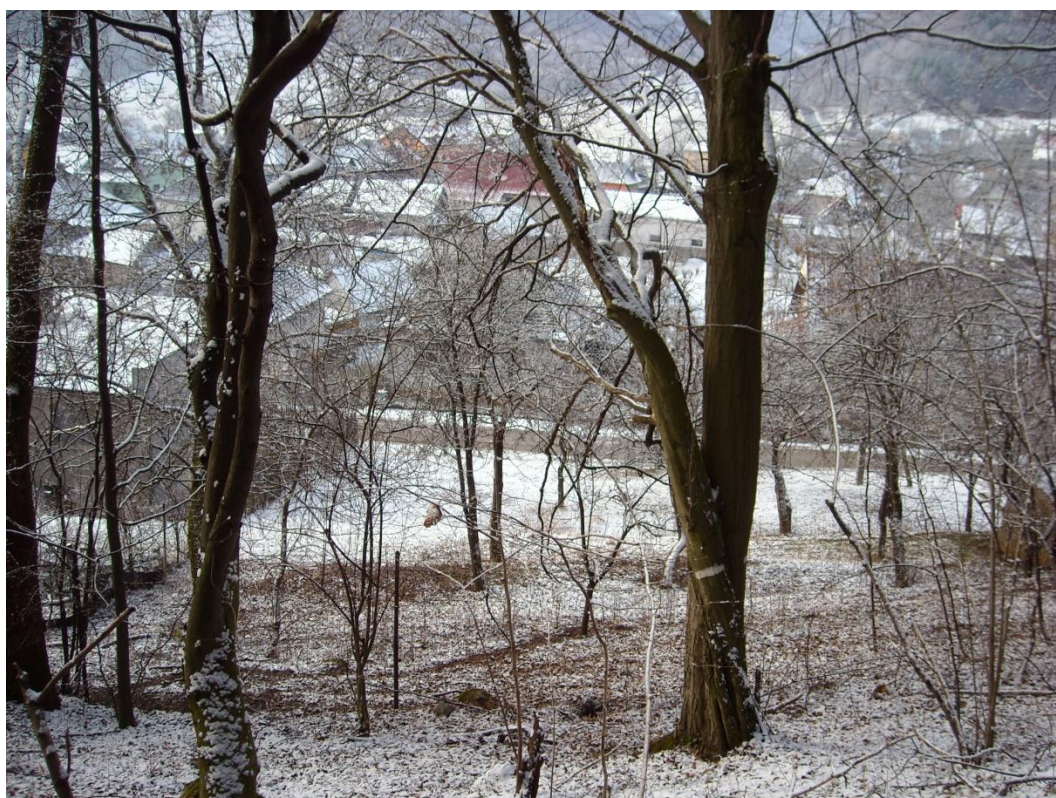
Obr. č. 1: Pohľad na konkrétne územie návrhu náučných chodníkov (zdroj: Google Earth)

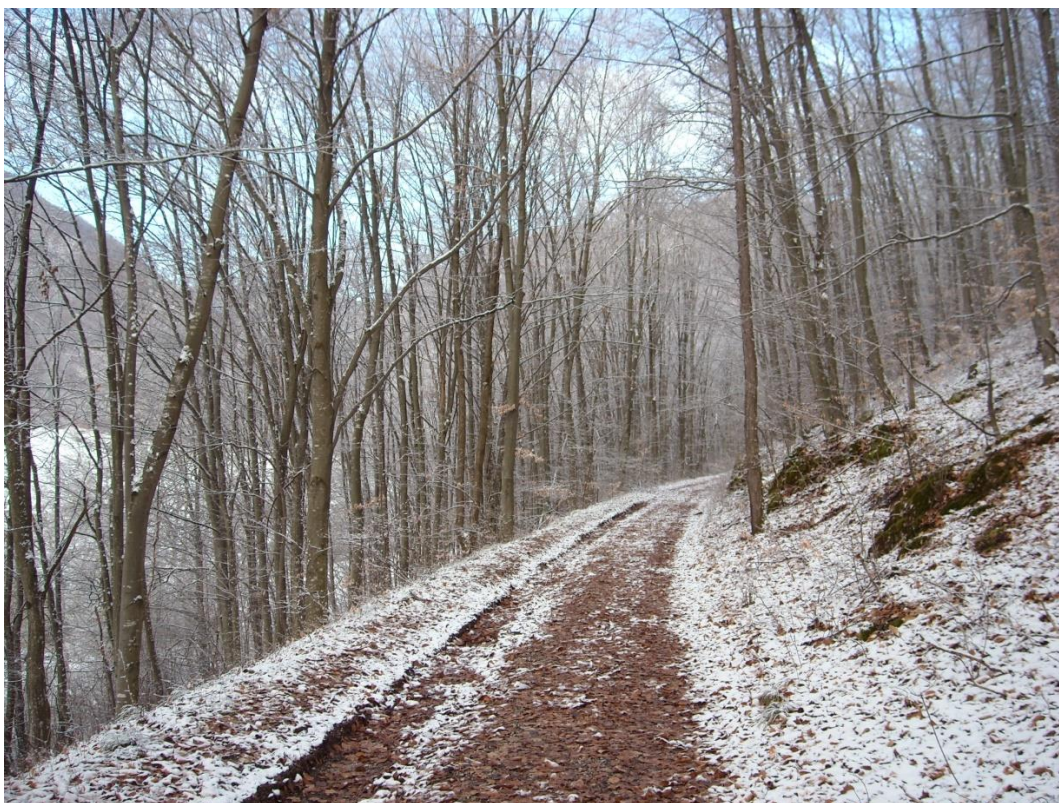
Obr. č.2: Náčrt trasy NCH Starou železničkou (vlastné spracovanie)

Obr. č. 3: Lesná cesta - pôvodná trasa železničky (zdroj: autor)

Obr. č. 4: Pohľad z lesnej cesty na obec Muráň (zdroj: autor)

Obr. č. 5: Pokračovanie lesného chodníka (zdroj: autor)

Obr. č. 6: Pohľad na skalnú dutinu (zdroj: autor)

Obr. č. 7: Horský potok vedúci popri lesnej ceste (zdroj: autor)

Obr. č. 8: Miesto, kde sa z lesnej cesty schádza na lúky (zdroj: autor)

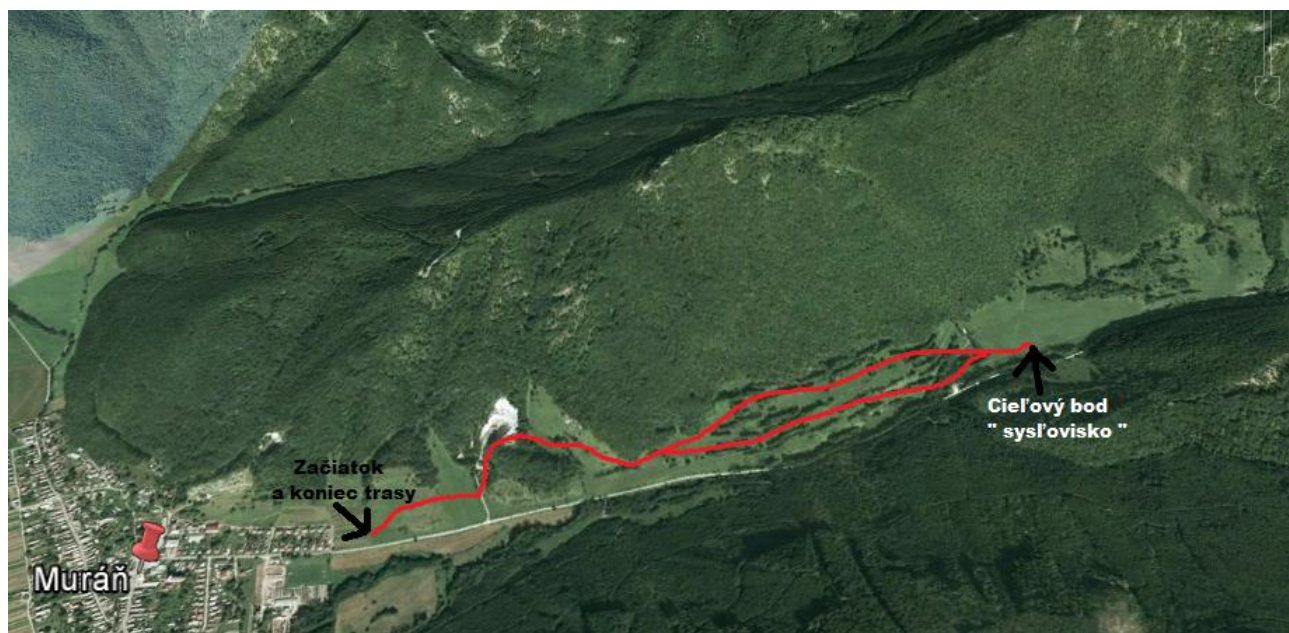

Obr. č. 9: Pokračovanie nenáročnej trasy náučného chodníka (zdroj: autor)

Obr. č. 10: Základný kameň (zdroj: autor)

Príloha č.5: Návrh NCH Biele Vody

Obr. č. 1: Lokalizácia NCH Biele Vody (vlastné spracovanie)

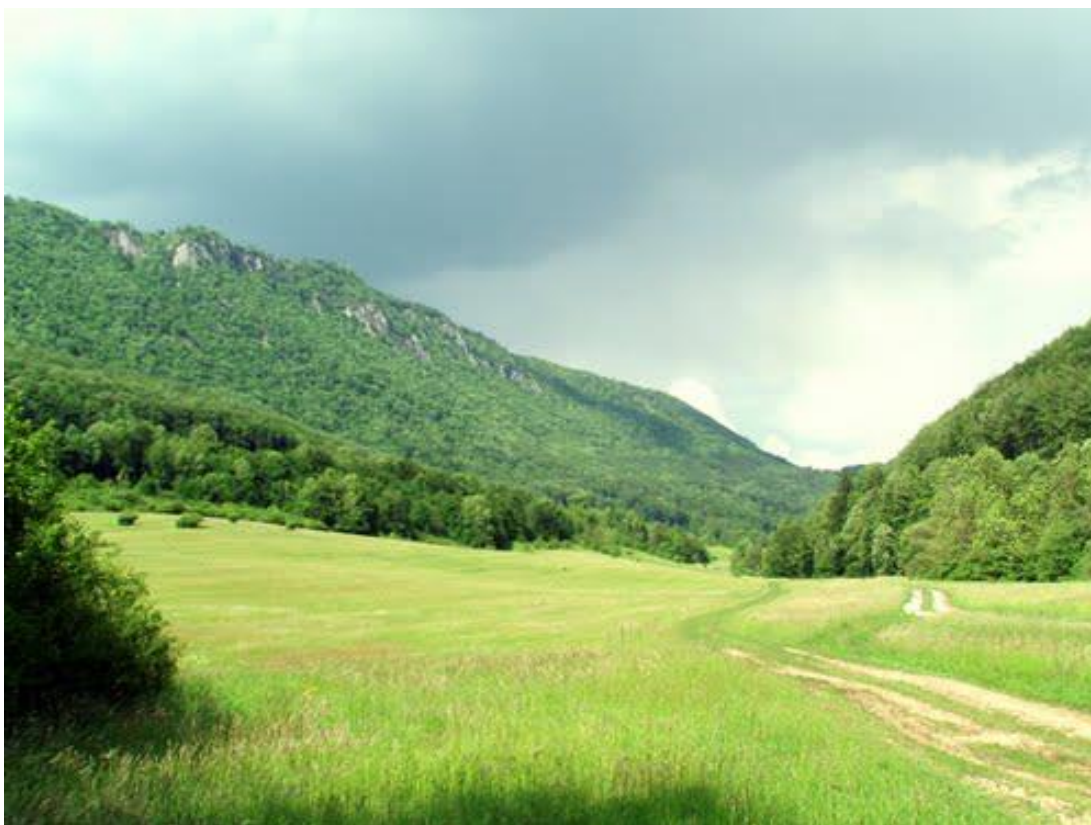
Obr. č. 2: Pohľad na bralo Cigánka (zdroj: autor)

Obr. č. 3: Pozostatok banskej činnosti (zdroj: autor)

Obr. č. 4: Trasa navrhovaného náučného chodníka (zdroj: autor)

Obr. č. 5: Lokalita „sysľovisko“ (zdroj: autor)

Príloha č. 6: Kategorizácia náučných chodníkov

Kategorizácia NCH Starou železničkou:

(Burkovský, Králiková, 2015)

Podľa dĺžky trasy: stredne dlhý – s trasou dlhou do 15 km, s uzavretým okruhom, zvládnuteľný v rámci poldennej túry

Podľa obtiažnosti: v závislosti od dĺžky trasy a jej prevýšenia sa radí medzi nenáročný – nevyžaduje mimoriadnu fyzickú kondíciu, pohyb je prevažne v rovinnom teréne, trasa je ľahko zvládnuteľná

Podľa spôsobu pohybu: pešia trasa – určená na pešie prechody počas celého roka, trasa je ale zvládnuteľná aj na bicykli

Podľa tvaru trasy: okružná – má východisko totožné s miestom ukončenia trasy

Podľa spôsobu informovanosti: bez sprievodcovskej služby (samoobslužná trasa) – návštevník získava informácie z textu uvedeného na informačných paneloch alebo zo sprievodcovskej brožúrky

Kategorizácia NCH Starou železničkou:

(Burkovský, Králiková, 2015)

Podľa dĺžky trasy: stredne dlhý – s trasou dlhou do 15 km, zvládnuteľný v rámci poldennej túry

Podľa obtiažnosti: v závislosti od dĺžky trasy a jej prevýšenia sa radí medzi nenáročný

Podľa spôsobu pohybu: pešia trasa – určená na pešie prechody počas celého roka, trasa je ale zvládnuteľná aj na bicykli

Podľa tvaru trasy: okružná – má východisko totožné s miestom ukončenia trasy

Podľa spôsobu informovanosti: bez sprievodcovskej služby (samoobslužná trasa) – návštevník získava informácie z textu uvedeného na informačných paneloch alebo zo sprievodcovskej brožúrky

Príloha č. 7: Cieľové skupiny návštevníkov

1. Rodiny s deťmi: hlavným motívom návštevy regiónu je zotavenie a oddych, pričom v lete prichádzajú kvôli turistike a v zime kvôli lyžovaniu. Ide o manželské páry vo veku od 25 do 39 rokov s deťmi mladšími ako 15 rokov. Pochádzajú zvyčajne z miest zo stredného a západného Slovenska, resp. z Čiech. Do regiónu prichádzajú obyčajne vlastným autom. Počas dovolenky sú ubytovaní prevažne v ubytovaniach chatového typu . Najvyužívanejšou formou stravovania je príprava vlastnej stravy, resp. návšteva reštaurácií. Dôraz kladú na čistotu a hygienu v zariadeniach cestovného ruchu. Vyžadujú dobré podmienky pre športové vyžitie seba a svojich detí.

2. Mladí ľudia: sú to mladí slobodní ľudia, resp. mladé bezdetné páry vo veku od 19 do 30 rokov, ktorí prichádzajú s priateľmi zo stredného a západného Slovenska a z Čiech. V prevažnej miere sú to študenti. Hlavným motívom návštevy regiónu sú nové zážitky a dobrodružstvo, v lete má dominantné postavenie turistika v prírode, v zime športovanie. Prichádzajú pravidelnými autobusovými linkami alebo vlakmi, v lete často využívajú stopovanie. V zime sú najčastejšie ubytovaní v chatách, v lete využívajú aj stanovanie v národnom parku. Nie sú nároční na rozsah a kvalitu služieb, dôležitá je pre nich zábava a dobrodružstvo.

3. Organizované skupiny: ide o žiakov základných a stredných škôl, ktorí prichádzajú do regiónu počas zimnej sezóny absolvovať lyžiarske kurzy. Z hľadiska vysielajúceho miesta sú to predovšetkým žiaci základných a stredných škôl zo stredoslovenského kraja a z Bratislavy,

zo zahraničných majú dominantné postavenie školy z Maďarska. Prichádzajú hromadne autobusovou dopravou a sú ubytovaní v turistických ubytovniach. Nie sú príliš nároční na rozsah a kvalitu poskytovaných služieb.

4. Seniori: ide o starších ľudí v poproduktívnom veku, ktorí majú záujem tráviť svoj voľný čas aktívnym pobytom v prírode. Vyhľadávajú pokojné miesta s nenáročným terénom a možnosťami načerpať novú energiu, prípadne spoznať niečo nové. Prichádzajú väčšinou autobusovou dopravou a nezdržujú sa dlhšie ako jeden deň.

5. Návštevníci strediska – výletníci: z hľadiska účastníkov výletného cestovného ruchu sú cieľovou skupinou rodiny s deťmi a jednotlivci prichádzajúci kvôli športovému vyžitiu (lyžovanie, turistika), oddychu a podujatiam, ktoré sa v regióne organizujú. Z hľadiska vysielajúceho miesta sú to predovšetkým obyvatelia blízkych miest – Brezno, Revúca, Hnúšťa, Rimavská Sobota. Prichádzajú osobnými autami, autobusovou, resp. vlakovou dopravou. Pri stravovaní dávajú prednosť rýchlemu občerstveniu a bufetom. Nepožadujú vysokú kvalitu služieb.

6. Miestne obyvateľstvo: podmienky regiónu využíva na oddych, rekreáciu, šport a zber lesných plodov. Značný význam prikladá organizovaným podujatiam, ktoré obohatia jeho kultúrno-spoločenské vyžitie. Rozvoju cestovného ruchu je naklonené, ale dôležitý je poriadok a pokoj.

Príloha č. 8: Návrh doplnkových objektov (zdroj: internet – vyhľadávač google)

Príloha č. 9: Swot analýza územia národného parku pre rozvoj CR

SWOT analýza prezentuje silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia územia NP Muránska planina pre rozvoj cestovného ruchu. Analýza je zameraná na súhrnné zhodnotenie vonkajších a vnútorných faktorov rozvoja regiónu.

Silné stránky územia NP pre rozvoj CR	Slabé stránky územia NP pre rozvoj CR
- centrálna poloha územia na Slovensku - vysoká hodnota prírodných prvkov v sídelnej štruktúre - zachovalosť nenarušeného prostredia - stabilizovaná a udržiavaná štruktúra krajinných segmentov - ponuka chodníkov a aktivít v NP - stav a rozmiestnenie územných segmentov s vyšším ekologickým významom - čisté životné prostredie - klimatické podmienky - vysoko hodnotená čistota ovzdušia - zdroje pitnej vody - vodné toky - existencia bohatej biodiverzity - vzácne druhy rastlín a živočíchov - medzinárodne známa uznávaná história a kultúra chovu huculských koní - chov polodivokých koní - nerastné bohatstvo - jaskyne	- nezamestnanosť - nezáujem o ochranu prírody - slabá propagácia CR v regióne - slabá informovanosť o dianí v regióne - nedostatok informačných materiálov - krátke pobyty návštevníkov - slabá organizácia a spolupráca subjektov CR v regióne - nedostatok finančných zdrojov - nevysporiadané vlastnícke vzťahy - chýbajúce služby - nízka kvalita služieb - chýbajúce voľnočasové príležitosti - zlá infraštruktúra a dostupnosť - dopravné prepojenie v regióne - pretrvávajú problémy s divokými skládkami - celkove možno konštatovať nízku mieru angažovanosti obyvateľov na veciach verejných a tiež v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia

- miera lesnatosti lokality - blízkosť ďalších národných parkov - spolupráca obcí - internetová stránka regiónu - ochota ľudí podieľať sa na projektoch - jestvujúce kapacity inžinierskych sietí, - zabezpečujúcich zásobovanie vodou, - odkanalizovanie, zásobovanie plynom a - elektrickou energiou - rekreačný areál Predná hora - bryndziareň v Tisovci - existujúci podnikateľský sektor - ródeo - bohatá história, kultúrne pamiatky - ozubnicová železnica - Čiernohorská železnica - žijúce tradičné remeslá	
Príležitosti rozvoja CR v regióne NP	Ohrozenia rozvoja CR v regióne NP
- príroda, prírodné zdroje, národný park - poľnohospodárstvo - lesníctvo - chov koní - jaskyne - spoločné produkty CR - prepojenie aktivít obcí a koordinácia - spolupráca - aktívni a tvoriví ľudia - existujúce prázdne priestory na podnikanie - celoživotné vzdelávanie - maximálne získavanie a využitie finančných zdrojov - ubytovanie v súkromí - história a kultúra - udržanie charakteristického rázu prostredia - ekologizácia všetkých činností vykonávaných v krajine - vybudovanie moderného turisticky vysoko atraktívneho národného parku s pevným režimom návštevnosti	- nedostatok pracovných príležitostí - odchod mladých a vzdelaných ľudí - ľudia s nízkym vzdelaním, pasívni - zlá legislatíva - slabá propagácia - zlé medziľudské vzťahy - zlá dopravná infraštruktúra - nevedomosť získavať financie - ľahostajnosť k životnému prostrediu - nevhodné využívanie obnoviteľných i neobnoviteľných prírodných zdrojov - poškodzovanie vegetačných spoločenstiev v dôsledku lesohospodárskych aktivít - zvyšovanie ekologickej zaťažnosti územia - prevádzka povrchovej ťažby v lokalite Tisovec - Čremošná